

IVO CERMÁN

ŠLECHTICKÁ KULTURA V 18. STOLETÍ

FILOZOFOVÉ, MYSTICI,
POLITICI

NAKLADATELSTVÍ
LIDOVÉ NOVINY

Obsah

Úvodem: Osvícenství a šlechtická kultura	5
<i>Intelektuální kultura</i>	7
<i>Habermasova transformace veřejné sféry</i>	8
<i>Kantova teorie veřejnosti</i>	11
<i>Veřejnost v habsburské monarchii</i>	13
<i>Struktura knihy</i>	16
<i>Poznámka o psaní šlechtických jmen</i>	17
 I. MEZI MÝTEM A KRITIKOU	19
1. Šlechta v barokním obrazu společnosti	21
2. Funkcionalistický obraz společnosti	31
3. Mýtus starobylého českého původu	39
4. Dobnerova kritika mytického českého původu	55
 II. INTELEKTUÁLNÍ ZÁKLADY 1700–1800	69
1. Nespokojenost s „katolickou vzdělaností“	71
2. Nové cesty vzdělání: Leiden, Lipsko, Štrasburk	94
<i>Leiden</i>	94
<i>Lipsko</i>	100
<i>Štrasburk</i>	107
3. Šlechtické akademie jako řešení?	108
4. Reformované univerzity v českých zemích	129
5. Zednářské lóže	149
6. Šlechta a Česká společnost nauk	172
 III. VEŘEJNOST A SOUKROMÍ	
V DOBĚ SENTIMENTALISMU	185
1. Genderové a jazykové rozlišení životních světů	187
2. Šlechtici v civilních službách státu:	
dvůr, diplomacie, úřad	194
<i>Služba u dvora</i>	194
<i>Služba v diplomacii</i>	197
<i>Služba v úřadě</i>	203
<i>Vojenská služba</i>	208

3. Rodinný život v obrazech	219
4. Rodinný život v dopisech šlechtičen.	224
5. Rodinný život v dopisech dětí	233
6. Duch Terezie z Harrachu.	240
7. Nová matka.	245
8. Casanova a spol. Učenci ve službách šlechty	253
<i>Francouzští hofmistři</i>	256
<i>Vychovatelé jako hrozba i stráž mravnosti</i>	258
<i>Knihovník Giacomo Casanova.</i>	263
IV. VEŘEJNÍ SPISOVATELÉ	273
1. Šlechta jako literární veřejnost	275
2. Maxmilián Josef Lamberg: Světácký spisovatel	285
<i>Lambergův Mémorial d'un mondain (1774)</i>	295
3. Obnova české mužnosti: František Josef Kinský	302
4. Bloudění hraběte Jiřího Brownea	320
5. Polyfonie pozdního osvícenství:	
František Antonín Hartig.	323
<i>Hartigovy Listy o Francii, Anglii a Itálii.</i>	330
<i>Úvahy o vzestupu a pádu zemědělství.</i>	337
6. Výzva osvícenské filozofie: Josef Mikuláš Windischgrätz	341
<i>Filozofický program</i>	345
<i>Morální antropologie</i>	354
<i>Politické myšlení</i>	358
V. RUKOPISNÁLITERATURA	363
1. Mystická poezie Leopolda Buquoye	365
2. Skrytý pozorovatel: František Josef Thun	369
<i>Thunova Encyklopedie.</i>	378
3. Společenská literatura: Karolína Ferdinandí,	
František Adam z Waldsteina, Alois Kaunitz,	
Alexandra z Dietrichsteina.	387
4. Na přechodu k romantismu: Lolo Clary-Aldringen	397
VI. ROZPOLCENOST PŘÍRODOVĚDNÝCH AUTORŮ	413
1. Tři přírodovědci: Mittrowsky, Waldstein a Sternberg.	415
2. Člověk očima botanika:	
František Adam Waldstein-Wartenberg	417
<i>Vyvrácení Helvétiova senzualismu</i>	423
3. Historia naturae: Bratři Sternbergové	427

VII. ŠLECHTICI JAKO VRCHNOST A STAVOVÉ	447
1. Mezi státem a stavovstvím	449
2. Šlechta a poddanská otázka	461
3. Od revolty k raabizaci	476
4. Pohled zblízka: Jan Nepomuk Buquoy a jeho reformy ...	486
5. Vznik stavovské opozice (1782–1789)	491
VIII. VELKÁ STAVOVSKÁ REVOLUCE (1790–1791)	507
1. Velký sněm roku 1790	509
<i>Počátky stavovských revolt.</i>	510
<i>Průběh velkého českého sněmu</i>	518
<i>Spory o náboženství v pozdní fázi sněmu</i>	536
2. Kde zůstala Morava?	541
3. Desideria českých stavů 1791	547
4. Konstituční projekty české šlechty	561
IX. PROMÝŠLET FRANCOUZSKOU REVOLUCÍ:	
FILIP JOSEF Z LIECHTENSTEINA	583
Závěrem: Šlechta ve světle osvícenství	602
Poděkování	608
Poznámky	609
Prameny a literatura	694
Seznam vyobrazení	726
Seznam zkratek	732
Rejstřík	734